

produceras ingenting annat, än bomull, tobak, socker – och slafvar. Den jordbrukande befolkningen och öfverhufvud massan i norska staterna måste hafva samma intresse att få utländska produkter mot så låg tull som möjligt. Detta medhåll i norra staterna hade verkat, att slafegarena också alltid tillsatte unionens presidenter.

Det har nu visat sig, att man i slafstaterna redan långt före Lincoln's val var besluten och färdig att gripa till vapen. I norden ville man undvika det medborgerliga kriget så länge som möjligt. Men när det icke kunde ske, har enigheten varit och är stor i att upprätthålla unionen till hvarje pris. Att södern i krigisk anda och duglighet står framom norden är icke underligt. Ty slafegarene äro ett aristokratiskt slägte, som förakta allt arbete och sysselsätta sig endast med politik, rida, jaga o. s. v. De äro från ungdomen förtrogna med hästryggen, revolvern och boivieknifven – äfven för att ständigt vara på sin vakt mot slafvarne. Efterhand skall kanske nordens segra, sedan den fått en disciplinerad armé, hunnit utrusta tillräckligt med fartyg för blokaden o. s. v. Men hvad som sedan skall göras, derpå torde ingen människa i unionen vara klok. För slafveriets utrotande har man ingen plan och kanske icke heller god vilja. Men så länge slafveriet fortfar, kunna slafstaterna endast genom vapenmakt fasthållas vid unionen. Ty deras underlägsenhet i senaten och styrelsen är gifven; och detta beroende af de fria staternas öfvermakt skola de ingalunda fördraga. I England synes man tro på en öfverenskommelse och en oundviklig skilsmessa. Verlden får då se exemplet af en republik, der slafveriet är icke blott praxis utan äfven teori. Exemplet är icke nytt; ty äfven de Grekiska staterna och Rom voro republiker af denna art. Men bland kristna stater har hittills exemplet saknats. I de Nordamerikanska slafstaterna deremot lærer man oförtäckt, att slafveriet är den politiska frihetens rätta grundval: »den hörnasten, som byggmästarene bortkastat.» Alla människors jemnlighet är den kristendomens lära, på grund af hvilken den kristna staten förmått höja sig öfver den hedniska, antika. Nya verlden, till hvilken så mången sett med gladt hopp för mensklighetens framtid, skulle alltså lemna beviset för denna läras falskhet! Det är otroligt. Men fara värdt är, att dess sanning der icke skall kunna bevisas af någon annan, än slafvarne sjelfva. Det blir ett blodigt vittnesbörd.

J. V. S.

44 TILL BLADETS LÄSARE.

Litteraturblad n:o 1, januari 1862

Bladets ärade läsare veta, att vi aldrig försvarat oss mot några öfver detta blads litterära värde fällda omdömen. Det har skett af grundsats; emedan vi nemligen anse det lika obehörigt som narraktigt, att en författare sätter sig ned, för att bevisa sina egna snillefosters förtjenster.

Likasom vi lemnat dylika omdömen i deras värde, hafva vi för det mesta ignorerat, att en tidningspress i detta land finnes till. Den läsare, som behagar kasta en blick på de förflutna årgångarnes innehållsförteckningar, kan derom öfvertyga sig. Han skall finna, att vi sällan två å tre gånger under årets lopp upptagit något i en inhemsk tidning infördt yrkande till granskning. Våra skäl, att så förfara, kunna vara likgiltiga. Endast när saken i fråga synt oss vara af den vigt, att vi ansett utbredandet af origtiga åsigtger rörande densamma för förderf-

ligt, hafva vi brutit denna tystnad.

Att åter den inhemska boklitteraturen i detta blad alltid blifvit anmäld och recenserad med största välvilja, hoppas vi ingen kan eller skall neka. Denna litteratur tål öfverhufvud icke vid, att mätas med en alltför sträng måttstock; och ville man inskränka anmälandet endast till det utmärkta, skulle man begå en orättvisa mot den öfriga delen, som, ehuru utan stor utmärkelse, likväl innehåller en gagnande läsning och därför förtjenar att blifva känd. Få äro också därför de skrifter, hvilka med ogillande af oss blifvit omnämnda. Att likväl icke alla författare funnit sig nöjda med den grad af uppmärksamhet, som här blifvit deras skrifter egnad, sådant hör till det oundvikliga. Vi erkänna det dock: sällan har det händt, att någon sådan gifvit offentligen luft åt sitt missnöje.

Det är blott en art af skrivelser, vi med all stränghet kriticerat och bemött, sådane nemligen, som innehållit för oss moraliskt nedsättande beskyllningar. Man har visst vid sådana två utvägar att välja: föraktets tystnad eller bevisande af anfallets sanningslöshet. Det går an för en offentlig person i allmänhet och äfven för en författare att välja den förra utvägen. Ty smädelsen tystnar efterhand. Men en publicist kan icke på längden vidhålla den. Hans blad och dess inflytande beror af allmänhetens förtroende. Smädelsen är för år fortsatt måste undergräfvad detta. Han har icke hopp om, att den skall tystna, sålänge han fortfar att skrifva. Ty de många privatintressen han under förfäktandet af det allmännas måste komma att såra, väcka den ständigt till nytt lif. Den, som följt med tidningslitteraturen, skall dock finna, att vi äfven lemnat mången anonym eller känd paskillants insinuationer eller öppna beskyllningar obesvarade, i förlitande dertill, att allmänhetens rättskänsla skall veta uppskatta deras värde.

Alla dylika anfall försvinna dock till en obetydlighet i jmförelse med det ihärdiga bemödande att stämpla detta blads utgifvare såsom hysande och utspridande fäderneslandsförrädiska satser och läror, hvarmed under det förflutna årets lopp isynnerhet tvenne inhemska tidningar, Åbo Underrättelser och Helsingfors Tidningar, utmärkt sig. Om den tredje bundsförvandten, f. d. Papperslyktan, eller rättare paskillanten i sagde blad tiger man helst. Dessa bemödanden må delvis tillskrifvas politiska passioner; men de hafva äfven sin personliga rot i den ligas hämnd, hvars inflytanden antastades i artikeln »Finska emigrationen i Sverige» i detta blad N:o 2 1858. Det är pennor ur detta läger, hvilka allt sedan genom publikationer i Sverige sökt göra undertecknad politiskt misstänkt och genom i öfrigt hätska personliga utfall bjudit till att beröfva mig allmänhetens aktning; det är dessa, som äfven nu varit i rörelse på båda sidor om hafvet; och vår öfvertygelse är, att äfven Åbo Underrättelser, som länge utgjort ett tillhåll för deras utgjutelser, fortfarande stått under samma inflytande: ty det öfver allt mått låga i dess uppträdande anse vi oss icke kunna annorlunda förklara. Namn, tillhörande detsamma läsas under de mot detta blad rigtade adresserna. Och till yttermera visso dateras i Svenska Aftonbladet undertecknads politiska »affall» från sagde artikel. Vi bespara åt framtiden en förklaring öfver denna artikels såväl anledning som syfte; en sådan kan lämpligen ännu icke afgifvas, emedan vi sky och skytt ens skenet af det förfarande, ligans medlemmar så öppet gjort till sitt.

I hvarje fall skulle vi ansett oss bladets läsare några ytterligare ord skyldige om denna politiska förkättring, för hvilken vi varit föremål. Vi kunna nu hänvisa till fakta och fråga: har det förtroende, hvartill vi uppmanat, visat sig bedrägligt? Vi hafva aldrig förnekat, att förhållan-

den funnits, som kunnat väcka misstroende. Men detta predikades ännu och inom landet offentligen först då, när anledningarne dertill voro, så godt ske kunde, undanröjda. Det exsulterade, då Utskottsvalen skedde, och Kungörelsen af den 23 Augusti var offentliggjord. Det är falskt, då man nu söker föregifva, att denna predikan födt af sig det närvarande. Tvärtom: skulle icke andra bemödanden motvägt densamma, skulle det närvarande hafva en helt annan skepnad. Ty man sökte göra troligt, att den verkligen hade stöd i landets allmänna opinion. Utskottets sammanträdande och förhandlingar hafva bevisat, huru litet detta är förhållandet. Vi kunna hänvisa härpå och på de i detta blad uttalade åsigtter härom, frågande: i hvilken punkt hafva vi misstagit oss om, hurudant detta uppträdande borde blifva, och hvilka följder det skulle medföra? Utskottets laglighet är erkänd. Det har ansett de i Reskr. af d. 24 April och Kung. d. 23 Augusti afgifna förklaringar utgöra en tillräcklig garanti för den grundlagliga behörigheten af dess verksamhet. Det har alltså börjat denna verksamhet med en förtroende-förklaring. Det diskuterar utan betänkande de föreslagna landtdagsfrågorna. Det föreslår förändringar; det uttalar sin åsigt om nödvändigheten deraf, att nya förslag tilläggas. Landtdagen står för dörren såsom en följd af Utskottets sammankallande, sammanträdande och verksamhet. Vi kunna säga: denna dagens historia läses i detta blads spalter veckor och månader förut. Vi säga detta icke i den inbilliska mening, att vi skulle förmått i afseende på densamma gifva några råd. Men det är vår rätt, att glädja oss deröfver, att vi icke misstagit oss om de tänkandes i landet opinion, att vi insett, det för fosterlandets sanna vänner blott denna ena väg funnits att följa. Medan misstroendets män ännu i sista stund plågat sig med det ena förslaget vidunderligare och oredigare än det andra för Utskottets uppträdande, allt i syfte att kunna åstadkomma helst något sken af opposition och protest i dess hållning, hafva vi haft tillfredsställelsen, att fullkomligt kunna förlita oss till Utskottsledamöternas insigt och patriotism.

Men medan vi sålunda till rättfärdigande af detta blads hållning i denna sak enkelt kunna åberopa händelserna, hafva vi ansett det för pligt att återkalla i våra läsares minne äfven arten af bladets uppträdande öfverhufvud. Vi hafva uppmanats härtill af de s. k. adresser, med hvilka man sökt tillintetgöra detsamma.

De hafva dessa adresser haft till ostensivt syfte, att för Helsingfors Tidningar bibehålla den utsökta ledning, hvarunder det bladet senaste år stått. Detta hade väl kunnat förträffligen ske, utan att undertecknarene haft nödigt opinera mot Litteraturbladet. Vi hafva ingenting deremot, att opinanterne sluta sig till sina själsfränder; och vi äro öfvertygade, att den litterära spis, deras koryfé erbjuder dem, är för dem fullkomligt passande. För deras egen skuld, nemligen för den större delens, vilja vi dock tro, att det icke är förkättrandet och smädandet, som så synnerligen behagat dem, utan att de underskrifvit sina namn, utan att veta, hvad de gjort. Finna de det för sig behagligare, att, såsom de delvis försäkra, hafva opinerat med noggrann kännedom om förhållandena – nåväl, då hafva de enkelt förenat sig om att lemna smädelsen stöd. De må då icke tro, att namnens mängd imponerar, än mindre utgör bevis.

Undertecknad såg sig tvungen, att i en i Finl. Allm. Tidning benäget intagen Förklaring framlägga akterna. Denna förklaring aftryckes till en del här, på det att detta blads spalter icke i framtiden må sakna ett försvar mot denna namnmängds försök att nedsätta detsamma.

Förklaring.
(Aftryck.)

Litteraturbladet N:o 5, som utdelades den 6 Juli, innehåller en artikel: »Finska förhållanden och Svenska pressen.»

Åbo Underrättelser, ett blad, som i årtal utmärkt sig genom hvarjehanda kränkande tillmälen mot undertecknad, funno sig äfven af denna artikel föranlåtna underrätta allmänheten, att jag i densamma »frånkännt Finland obestridliga politiska rättigheter», att Litteraturbladet äfven i öfrigt bevisat »Österländska sympatier» o. s. v.

Genom Finsk hand reproducerades anförda beskyllning i Svenska bladet, Dagligt Allehanda, och öfvergick vidare till Aftonbladet. I dessa båda blad citerades Åbo Underrättelser som auktoritet, och i båda utmålades jag under ytterligare sanningslösa tillägg såsom en fäderneslandets dyrbaraste intressen förrådande, politisk affälling.

Historien fortplantades af ett stort antal Svenska blad och öfvergick vidare till flera Tyska såsom Börsenhalle, Nationalzeitung m. fl.

I N:o 85 för den 23 Juli började H:fors Tidningar och fortsatte genom sex nummer »Bref till en vän på landet» angående samma Litteraturbladets artikel.

Med hvad dessa bref i öfrigt innehålla har Litteraturbladet icke befattat sig. Endast en anklagelse, som innehålles i femte brefvet (N:o 95 d. 13 Aug.), var jag i anseende till dess vanärande beskaffenhet förpligtad att tillbakavisa.

I Litteraturbladsartikeln förekomma följande ord: »— att i freds-traktaten Finland afträddes såsom en för framtiden med Ryska riket förenad provins —». Dessa ord hafva der ingen annan betydelse, än att Finland under Svenska väldet var en provins och som sådan 1809 afträddes. Traktaten förmåler, att de landsdelar, som afträddes, skulle »under full eganderätt tillhöra Kejsaredömet Ryssland och förblifva dermed införlifvade.» Det är dessutom klart, att Sverge icke kunde afträda »staten» Finland, som under Svenska väldet icke existerade. Litteraturbladets anförda ord voro ställda till ett Svenskt blad och i ett sammanhang, som åsyftade att visa, att Finland sjelf gjort sig till, hvad det i politiskt hänseende nu är; hvarföre det tillades: »Från denna början, som långtifrån innehåller ens ett löfte om Finlands närvarande statsform, har denna utvecklats sig.»

På samma ställe i Litteraturbladet anføres, att det politiska medvetandet i Finland hittills varit så osäkert, att landet ännu i den 1859 af Herr Palmén utgifna »Juridisk Handbok» förklaras vara en provins.

Nu erinra sig H:fors Tidningar, att just Litteraturbladet vid anmälan af sagde bok (L.Bl. 1859 N:o 10) »med de mest slående bevis, hemtade från en mängd olika statsakter» vederlade dess uppfattning. Det bevisades nemligen i sagde anmälan, att Finland är en i det inre sjelfständig stat. H:fors Tidningar äro rättvisa nog att tillägga: att man sålunda »åtminstone en gång i eget lands tryck haft glädjen läsa» något om »Finlands statliga förhållanden.»

Det är nu härom H:fors Tidningar (N:o 95) säga: »*Det var då!*»

Deremot uppfattas Litteraturbladets i N:o 5 d. å. anförda ord om fredstraktaten så, som skulle jag numera påstå, att Finland i sjelfva verket är en provins och »till stöd för denna uppgift» nu åberopa uppfattningen i den nämnda boken såsom riktig. H:fors Tidningar utropa: »*Det är nu!*»

Sedan tillägges: »För att icke förfalla i en dylik minneslöshet» som Litteraturbladet, »lätom oss genomgå alla möjliga hithörande tillgäng-

liga statsakter och handlingar.» Derpå citera H:fors Tidningar *mot* Litteraturbladet ett antal statsakter, äfven dem, hvilka Litteraturbladet anfört mot uppfattningen i »Juridisk Handbok.»

H:fors Tidningar hade att välja mellan denna falska tolkning af en mening i Litteraturbladet, hvilken sålunda tolkad står i strid med andra yrkanden äfven i samma artikel, der meningen förekommer, och mellan den tidigare utförliga bevisningen för Finlands politiska berättiganden såsom en i det inre sjelfständigt stat. Jag vill tiga om vittnesbördet af hela mitt lifs verksamhet. Men jag ber läsaren besinna, att anklagelsen innebär, att jag skulle yrkat, att Alexander I:s, att Nicolai I:s, att Alexander II:s thronförsäkringar icke äro till, att Finland icke eger någon grundlag eller att denna ingenting gäller. H:fors Tidningars redaktion valde sagde tolkning, som utgör en anklagelse. Anklagelsen lyder på ett politiskt affall och, hvad mera är, på ett, som innebär det nesligaste fosterlandsförräderi.

10

Denna är anklagelsen. Det är endast den och på den följande lika nedsättande beskyllningar, jag afvisat. Polemiken har icke angått något annat.

Svaret till denna af Åbo Underrättelser, de Svenska bladen och H:fors Tidningar uppställda anklagelse läses i Litteraturbladet N:o 7.

20

I detta svar nämnas icke ens H:fors Tidningar vid namn. Deras tillgörande endast påpekas i följande ord: »En annan tidning i eget land har följt det lockande exemplet» (Åbo Underrättelsers), »ehuru mindre öppet i sina påståenden, likväl mot oss(!) citerande de offentliga handlingar, som innehålla monarkernas afgifna försäkringar om bibehållandet af Finlands grundlag.»

I öfrigt var försvaret hufvudsakligen rigtadt emot Dagligt Allehanda. Jag förklarade särskildt de antastade orden om fredstraktaten och om Hr Palméns bok, bevisande, att den gjorda tolkningen af desamma är oberättigad. Jag tillade: »äfven om någon otydlighet skulle funnits i våra ord, ger undertecknads offentliga uppträdande någon hederligt tänkande anledning misstänka, att han kunde förneka sitt fäderneslands politiska berättigande såsom en i det inre sjelfständigt stat?»

30

Härtill svara H:fors Tidningar i ett sjunde bref (N:o 112): att Litteraturbladet i den ifrågavarande artikeln (»Finska förhållanden och Svenska pressen»): »med kallt beräknade konstgrepp, med användande af förvillande halvesanningar» — — — »sökt göra sin åsigt gällande och påtruga andra sin öfvertygelse.»

H:fors Tidningar återtaga alltså icke anklagelsen. *Det har icke heller senare skett.* De upplysa icke sin publik om den förklaring, jag afgifvit öfver Litteraturbladets falskt tolkade ord. *Det har icke heller senare skett.* De upplysa icke ens sina läsare om, hvilken H:fors Tidningars anklagelse det är, som Litteraturbladet söker afvisa. *Det har icke heller senare skett.*

40

Nej — H:fors Tidningar lägga till anklagelsen den nya vanhedrande beskyllningen, att jag afsigtligt sökt föra allmänheten bak ljuset »genom kallt beräknade konstgrepp» o. s. v.

Den förra anklagelsen var den, att jag skulle ombytt tänkesätt rörande mitt fäderneslands politiska ställning, numera förnekande dess konstitutionela berättiganden; den senare är en lika vanärande angående min moralitet.

50

Det är detta H:fors Tidningars beteende, allmänheten eger att bedöma. Det är endast och allenast detta beteende, hvarom Litteraturbladet talat. Någon annan polemik har från dess sida icke blifvit förd mot H:fors Tidningar.

Det var först härefter Litteraturbladet i N:o 8, som utdelades d. 2 Oktober, räknade H:fors Tidningars redaktör bland dem, som anfallit Litteraturbladet med osanning och smädelse.

Alla de opinanter, som offentligen prisat H:fors Tidningars beteende, hafva gjort sig solidariska deri – om de icke gitta visa, att, hvad här ofvan om och ur H:fors Tidningar anförts, är falskt.

De opinanter åter, som förmenat, att båda bladen förgått sig med anledning af stridiga »åsigter», bevisa, att de icke veta, hvarom fråga varit.

10 H:fors Tidningar hafva visserligen, i stället för att upplysa derom, att Litteraturbladet endast tillbakavisat sagde anklagelser, föregifvit, att striden gällt »åsigter», »sanningen af ett i Litteraturbladet yttradt ord» (N:o 116), »fosterlandets högsta lifsfrågor» (N:o 138) o. s. v. Men detta är allt falskt.

De, som repetera det, de hjelpa till att förvilla allmänheten.

I H:fors Tidningar n:o 135 säges, att Litteraturbladet »utöser den vanhederliga beskyllningen» mot H:fors Tidningar, att dessa icke formligen underrättat sina läsare derom, »att Litt.bladet återtagit och förklarat sina bekanta tvetydiga yttranden om Finlands politiska berättiganden.» Först här omtalas den 16 November, hvad som stod
20 att läsa i Litteraturbladet n:o 7 d. 3 September. Men det åtföljes af den osanning, att Litteraturbladet skulle »återtagit» sagde yttranden. H:fors Tidningar hafva alltså haft rätt! Litteraturbladet har förnekat Finlands politiska berättiganden. Men det har återtagit förnekelsen. Detta insinuera H:fors Tidningar – men deri begagna de blott osanningens vapen. Litteraturbladet *har aldrig återtagit* sina yttranden.

På sitt sätt hafva H:fors Tidningar äfven eljest fortfarande uppehållit anklagelsen. I samma n:o 135 jämföres undertecknad med »Frans II»,
30 de trenne, som på H:fors Tidningars uppmaning i frågan uppträdde, vittnande, att bladets smädande ord behöfde förklaring, jämföras med Frans II:s »trogna insurgenter och stråtröfvare.» Och då de aktade män, hvilkas adress läses i Finl. Allm. Tidning N:o 272, ogillade H:fors Tidningars beteende såsom en »denonciation», heter det i N:o 138, att Finska tidningspressen är »en press, der den absoluta enväldsmakten uppbares af den allmänna rösten.»

En dylik exposé af Åbo Underrättelsers bedrifter, torde vara onödig. Ingen detta blads läsare kan vara i okunnighet derom, att vi också mot
40 sagde tidning icke försvarat några åsigter i verlden. Med Redaktören för Helsingfors Tidningar kunde vi icke i någon fråga vexla ord. Han hade på förhand vår förklaring, att sådant aldrig skulle ske. Han hade blott detta ena sätt att tvinga oss dertill, nemligen att tvinga oss försvara vår heder mot hans och konsorters låga anfall. Åbo Underrättelser hafva aldrig haft någon skymt af åsigter att anföra. Det bladet är till icke för åsigter, utan för nyheter, affärer, prenumeranter och pengar. Det hade också icke ens gjort min af att vederlägga några våra åsigter; det gick rent och klart ut på att få undertecknad stämplad till fäderneslandsförrädare. Det har, utan att ett ögonblick svigta, vidhållit detta ädla sträfvande. Således har från vår sida aldrig kunnat vara
50 fråga om annat, än att mot detsamma försvara vår heder, genom att lägga lögnfullheten i dess beskyllningar i dagen.

Opinanterna hafva sorgfälligt undvikit, att öppet uttala det förtjenstfulla, som de gilla. De försäkra blott i allmänhet: att H:fors Tidningar »ifrån stridens början intagit och bibehållit en ståndpunkt som är på en gång betingad af och öfverensstämmande med Finska folkets dyrba-

raste rättigheter.» En annan hop deremot säger sig »icke finna, att Hr Schauman skulle inlagt något bemödande att söka göra» undertecknad »politiskt misstänkt.»

De förra försvara således ståndpunkten »Det var då!» – »Det är nu!» såsom sin egen; de tveka icke att tillägga, att den är betingad af Finska folkets dyrbaraste rättigheter. De anse sina namn vara bevis nog. Dessa samma herrar säga sitt opinerande vara framtvingadt af den föregående adress, som förklarade detta beteende för »denonciation.» Det var detta, som »framtvingade» ifrågavarande opinanters protest. Men som synes, den framtvingande förklaringen lemnade opinanterna å sido. Om der i H:fors Tidningar fanns denonciation eller icke, derom ville de icke tala. De ville blott attestera, att beteendet var riktigt patriotiskt, att fäderneslandets väl och ve berodde derpå.

Den hop åter, som icke kunde finna, att H:fors Tidningar inlagt minsta bemödande att denoncera, den är naturligtvis lika klarsynt som rättvis. När en person beskylls för att numera förneka sitt fäderneslands politiska berättiganden, förneka, att det eger en konstitution, att denna är af monarkerna bekräftad, förneka det all politisk sjelfständighet – allt detta tvärtemot förhandenvarande, allom kända dokumenters uppenbara lydelse, då ligger i beskyllningen icke alls något bemödande att göra personen politiskt misstänkt. Då han vidare förklaras hafva så förfarit icke af okunnighet, utan af uppenbart uppsåt, med kall beräkning, för att förvilla andra, så är det ju än klarare, att något bemödande att göra honom politiskt misstänkt icke finnes till. När den anfallne upprepadt försäkrar sig icke hafva kunnat tänka eller handla så lågt, utan att smädelsen upphör eller smädaren med ett enda ord omnämner hans förklaringar och försäkringar, än mindre återtager sina beskyllningar, så se dessa hedersama opinanter sig än mer befastade i sin öfvertygelse, att allsintet försök gjorts att antasta hans heder och ära. När smädaren, för att bevisa sina beskyllningars rättmätighet, tillägger osanningen, att den smädade numera »återtagit» sina ord och sålunda erkänt sig skyldig, finna sagde herrar förfarandet fullkomligt på sin plats. Det är en klarsynthet och en rättvisa, som är beundransvärd.

Dock vi hafva sagt det: vi tro, att det stora flertalet handlat af okunnighet om, hvad de vittnat för. De må välja häremellan – eller att öppet stå fram för att stöda Åbo Underrättelsers, H:fors Tidningars och de i Sverge opererande människans hedersama bemödanden. Vi kunna icke heller i förra fallet hysa någon aktning för deras beteende. I det senare är det vår goda rätt att förakta *alla* våra belackare. Vi hysa det fasta hopp, att den dag skall komma då deras bragder med blygsel skola nämnas. De bland dem, hvilkas namn vi icke bevara för denna tid, kunna vara oss tacksama. För vår del äro vi fullkomligt nöjda med de mäns aktning, som *icke* tillhöra sagde opinanters tal.

Men det är härmed icke nog. Opinanterne kunde icke, såsom en tidning i landet yttrat sig, bära sin stora sjelfmördande mandarin till odödlighetens tempel och fälla ifriga förböner för hans återuppvaknande, utan att tillika afgifva ett totalomdöme öfver Litteraturbladets beskaffenhet.

Den ena parten ger tillkänna, att den anser »största delen af all den personliga hätskhet, som utmärkt ifrågavarande strid, nu likasom i mången föregående falla Litteraturbladet till last». Den andra vill icke vara sämre och förklarar, att det är undertecknad, »som hos oss infört den taktiken i tidningspolemik, att med ett upprörande öfvermod och öfversitteri gissla sina motståndares personer», och äfven de finna, att

i ifrågavarande fall det egentligen är undertecknad, som behandlat H:fors Tidningars redaktör illa.

Man har icke rättighet att i denna värld förundra sig öfver något i människors beteende; och vi finna därför dessa obevisade beskyllningar fullkomligt värdiga allt det öfriga.

10 När vi läsa en del opinanters namn, finna vi också föga skäl till förundran. Bland dem figurera, som redan ofvan nämndes, individer, hvilka tillhöra det parti, som fann sig träffadt af artikeln »Finska emigrationen i Sverige», och hvilka då undertecknade en »protest», förklarande, att uppgifterna i artikeln voro diktade för tillfället. Vi skänkte denna skamlösa, obevisade beskyllning vår förlåtelse. Detta öfverseende betalas nu. Vi återfinna der andra individer, hvilka tidigare fört en ganska häftig polemik mot Litteraturbladet – och troligen därför anse sig för goda vittnen. Äfven ett par medredaktörer i Åbo Underrättelser akta det för lämpligt, att på anfördt sätt sopa rent för kamratens i H:fors Tidningar dörr. Det lär höra till personligheter, att allmänheten härom upplyses? Obeqvämt skulle det åtminstone anses af nogräknade vittnesbörd för sanningen.

20 Det är sistanförda beskyllningar, början af denna artikel afser. Vi upprepa det: få exempel finnas i detta blads årgångar derpå, att vi ens omtalat någon tidning i landet eller någon uppsats i desamma; och ingen billigt dömande skall kunna neka, att vi skött recensentkallet med största öfverseende. Men vi vilja anförda några prof på, huru personlig hätskhet väckes:

Vi recenserade en pedagogisk disputation. En försvarare för densamma uppträdde, som fann, att recensionen utgick ur undertecknads traktande efter professorstjensten i pedagogik.

30 Vi anmärkte mot Finska Hushållningssällskapet och förordade flera mindre Sällskapers stiftande. Man svarade, att undertecknad sträfvade att blifva Hushållningssällskapets sekreterare.¹

Vi mottogo i bladets spalter en insänd artikel om »Finlands Jordbruk», rekomenderande den under tillbörlig reservation till läsarens uppmärksamhet. Man förklarade vårt förfarande icke blott för enfaldigt utan för i dess syftning brottsligt.

Vi yttrade en önskan, att icke för många vetenskapligt bildade unga män måtte dragas till Forstväsendet. Man kallade detta vårt beteende för samvetslöst.

40 En känd publicist uppträdde mot de Tyska filosofernas efterbedjare, som påstått enhet i språk vara ett vilkor för ett folks nationalitet, d. v. s. mot en lära, som legat till grund för undertecknads hela publicistiska verksamhet. Denna läras falskhet bevisade han med att beskylla oss för oärlighet, falska citationer m. m., allt utan bevis naturligtvis.

Vi kritiserade i bladets senaste årgång »Förslag rörande Folkskoleväsendet». Kritiken gällde dess principer, hvilka likasom större delen af förslaget i ren öfversättning voro lånade från Tyskland. Öfversättaren förklarade kritiken vara ett vildt sinnes utgjutelse af någon, som känner med sig, huru lätt man för en vindfläkt från höjderna kastar om på annan bog.

50 Det kan vara nog af exempel på, huru hätskhet föranledes. Det må fordras, att äfven dylika anfall borde bemötas undergifvet. Men der hågen för dem är så allmän, som den verkliga i detta land är – dagliga

¹ Med en alldeles enahanda tillvitelse besvarades för många år tillbaka en liknande uppmaning till inrättande af ett Jordbrukssällskap i Kuopio.

erfarenheten bär vittne nog derom – der har det sina goda skäl, om sådane insinuationer kallas med sitt rätta namn.

Vi hafva dock långtifrån alltid tagit notis om dem. T. ex. Oblygheten kan väl icke gerna gå längre, än då i ett *Gymnasii program* detta blads anmärkningar mot disciplinen vid gymnasierna förklarades hafva sin rot i personlig fiendskap – och det mot död man! Dess öfvermått ålade oss tystnad.

Men sådane erfarenheter af mensklig uselhet fostrar just icke heller skonsamhet i dess bedömande. Det är en gifven sak, att en publicist, som har till sin uppgift att utan konsideration för personliga intressen göra gällande läror och åsigtter, hvilka han håller för sanna, skall ådraga sig ovilja från många håll, allt mera, ju mindre han underkastar sig något partis ok. Och det torde icke vara för egenkärt, om vi anse oss hafva tagit iniativet i belysandet af en icke ringa mängd inhemsk förhållanden. Må vara: vi hafva kanske mången gång med mindre tålmod, än ske bordt, afvisat andras häraf föranledda anfall. Exem- 10
plen, att vi först skulle kriticerat deras yttrade meningar äro, som sagdt, i detta blad ganska sällsynta. Men deremot har det blifvit rätt en vurm, att hvarje nybörjare skall skrifva sina första krior mot Litteraturbladet. Äfven af sådant hafva vi besvarat ganska litet. Att vi då 20
kallat det okunniga för okunnigt, det enfaldiga för enfaldigt, detta må tadlas. Men när och hvar vi »gisslat våra motståndares *personer*», det återstår de ifrågavarande opinanterna att bevisa.

De säga vidare dessa herrar: »Herr Snellman har i en senare artikel förklarad, att han icke menat, hvad i den förra med tydliga ord var utsagdt.» De blygas icke för denna insinuation, denna osanning. Vi skulle alltså skrifvit, hvad vi icke menat? Vi skulle förnekat den *tydliga* mening, som finnes i våra ord? Den mening, vi förklarad dem innehålla, skulle alltså i dessa ord *icke kunna läsas*? – Det utsäges väl af opinanterna icke, hvilka ord, de tala om. Men man kan af samman- 30
hanget sluta, att dermed förstås de ord och meningar, hvilkas *misstydn- ning* lågheten begagnat till bevis för vårt politiska affall.

Vi hålla det för troligt, att opinanterne lika litet skola anse sig förpligtade anföra något bevis för sagde insinuation, som de skola känna någon kallelse, att offentligt erkänna sitt misstag om den af dem bedömda polemikens föremål. En sådan aktning för, hvad rätt är, plägar icke höra mängden till.

Detta blads publik, våga vi hoppas, skall döma sjelf och icke hvarken på smädarenas eller hvarjehanda opinanters råd undandraga detsamma sitt förtroende och sin välvilja under den korta tid, det ännu kan komma att existera. De skola finna, att vi ostörda af sagde bemödanden fortfarande egna åt bladets redigerande samma arbetsama omsorg som hittills, och ingen ädelt tänkande skall i dess spalter kunna spåra andra afsigtter, än den ena, att detsamma må med någon ljusglimt bidraga till upplysningens i fäderneslandet spridande. 40

Det kan visst sina ögonblick vara tungt, att vid slutet af ett mödosamt lif se denna möda med skymf lönad. Men, vi försäkra det upprigtigt, det är än tyngre, att under sådane förhållanden kämpa för bibehållandet af tron på medmenniskor och af aktning för deras 50
omdöme. Den menniska, som förlorar denna tro och denna aktning, är sjelf förlorad. Men mången har i denna verld dukat under i denna kamp för sin räddning.